

Vlaams Centrum Schuldenlast vzw
WERKGROEP BELEIDSAANBEVELINGEN

Aanbevelingen tot optimalisering van de procedure collectieve schuldenregeling

Voorafgaandelijke opmerking: bij de opmaak van deze aanbevelingen werd geen rekening gehouden met de Wet van 14 januari 2013 “houdende diverse bepalingen inzake werklastvermindering binnen justitie” (B.S. 1 maart 2013). Vermits deze wet de procedure collectieve schuldenregeling op een aantal punten aanpaste zal hieronder in het rood aangegeven worden voor welke aanbevelingen deze wetswijziging gevolgen heeft.

1. De **termijn** om een minnelijke aanzuiveringsregeling te bewerkstelling moet **tweemaal verlengbaar** zijn in plaats van eenmaal.
→ Dit vereist een aanpassing van art. 1675/11, §1, derde lid Ger.W.
2. Naast de verlening van de termijn om een minnelijke aanzuiveringsregeling te bewerkstellingen, dient in de wet ook de **mogelijkheid tot schorsing van de procedure** ingeschreven te worden (bv. als de verzoeker tijdelijk gedetineerd wordt).
3. Er is nood aan bijkomende **uitzonderingen op de maximumtermijn van 7 jaar voor een minnelijke aanzuiveringsregeling**, met name in geval de schuldenaar feiten pleegt die een langere termijn rechtvaardigen (bv. nieuwe schulden maken zonder toestemming van de rechter) en in geval de schuldenaar tijdens de uitvoering van de regeling zelf om een langere termijn verzoekt ingevolge wijzigingen in zijn/haar inkomsten- en/of uitgavenpatroon (lagere inkomsten en/of hogere uitgaven).
→ Dit vereist een aanpassing van art. 1675/10, §6, Ger.W.
4. De wet moet verduidelijkt worden inzake de **rol van de schuldbemiddelaar bij het controleren van de aangiften van schuldvordering**. Concreet moet voorzien worden dat de schuldbemiddelaar verplicht is volgende zaken te controleren: de stavingsstukken, de opgegeven bedragen en de verjaring. De schuldbemiddelaar mag echter zelf geen betwistingen voeren.
5. De wet dient aangepast/aangevuld te worden met de bevoegdheid in hoofde van de **rechter** om bij de herroeping te **bepalen of er een wachtermijn wordt opgelegd** en, zo ja, wat de **termijn hiervan** is (wachtermijn tussen minimum één en maximum vijf jaar).
→ Dit vereist een aanpassing/aanvulling van art. 1675/2, derde lid Ger.W.
→ **Opmerking: de Wet van 14 januari 2013 heeft de woorden «eerste lid, 1° en 3° tot 5°,» in artikel 1675/2, derde lid Ger.W. opgeheven. Hierdoor geldt er na elk type herroeping sowieso een wachtermijn van vijf jaren. Het VCS vraagt echter om de rechter geval per geval te laten beslissen over de wachtermijn, zoals hierboven vermeld.**
6. In de wet dienen **bijkomende sanctiemogelijkheden**, uit te spreken door de rechter, opgenomen te worden, als alternatief voor de herroeping. Concreet betreft het volgende alternatieve sanctiemogelijkheden: de mogelijkheid om de termijn van de aanzuiveringsregeling te verlengen en de mogelijkheid om het leefgeld tijdelijk te verlagen. De toepassing van de mogelijkheid om het leefgeld tijdelijk te verlagen mag geen afbreuk doen aan de regels inzake het minimale leefgeld noch aan de menselijke waardigheid van betrokken schuldenaar(s). De toepassing van deze alternatieve sancties moet gebeuren vanuit de filosofie om de regeling weer

op de sporen te krijgen. Vooraleer een dergelijke sanctie op te leggen, dient/dienen de betrokken schuldenaar(s) gehoord te worden.

→ Dit vereist een aanpassing/aanvulling van art. 1675/15 Ger.W.

7. De wet dient aangevuld te worden met de mogelijkheid voor de verzoeker om de **procedure collectieve schuldenregeling vrijwillig stop te zetten**. De rechter dient hierbij de bevoegdheid te krijgen om al dan niet een wachtermijn van minimum één jaar en maximum vijf jaar op te leggen.

→ **Opmerking:** de Wet van 14 januari 2013 heeft in dit verband in art. 1675/15 Ger.W. een § 1/1 ingevoegd, luidende als volgt:

“§ 1/1. Het einde van de minnelijke of de gerechtelijke aanzuiveringsregeling kan worden uitgesproken door de rechter aan wie de zaak op verzoek van de schuldenaar opnieuw wordt voorgelegd, door een eenvoudige schriftelijke verklaring die wordt neergelegd ter griffie of verzonden aan de griffie.”

→ Het VCS vraagt dat de rechter ook in deze gevallen kan beslissen een wachtermijn tussen één en vijf jaar op te leggen.

8. De wet dient aangevuld te worden met de melding dat de **gelden op de rubriekrekening bij voortijdige beëindiging** van de procedure **pondspondsgewijs verdeeld** moeten worden (rekening houdende met het bedrag van de tijdig ingediende schuldvorderingen). Voor de prestaties die de schuldbemiddelaar in dit verband levert, moet het K.B. van 18 december 1998 *“houdende vaststelling van de regels en barema's tot bepaling van het ereloon, de emolumenten en de kosten van de schuldbemiddelaar”* in een specifieke vergoeding voorzien.

→ **Opmerking:** de Wet van 14 januari 2013 heeft in dit verband in art. 1675/15 Ger.W. een § 2/1 ingevoegd, luidende als volgt:

“§ 2/1. In geval van herroeping overeenkomstig § 1, of in het geval dat de collectieve schuldenregeling wordt beëindigd overeenkomstig § 1/1, beslist de rechter gelijktijdig over de verdeling en de bestemming van de bedragen die beschikbaar zijn op de bemiddelingsrekening.”

→ Deze bepaling voorziet niet op welke wijze de gelden verdeeld moeten worden. Het VCS vraagt om in dit verband de hoger vermelde verdelingswijze in de wet op te nemen.

9. De **uitzonderingen inzake kwijtscheldbaarheid die voorzien zijn in art. 1675/13, §3, eerste en derde streepje Ger.W.** moeten uit de wet **geschrapt** worden. De uitzondering betreffende de *“schulden die een schadevergoeding inhouden, toegestaan voor het herstel van een lichamelijke schade veroorzaakt door een misdrijf”* moet echter gehandhaafd blijven. Hiernaast mag er geen nieuwe uitzondering ingevoerd worden voor oude alimentatieschulden.

→ Dit vereist een aanpassing van art. 1675/13, §3 Ger.W.

10. De **procedurele aspecten van een totale kwijtschelding zonder aanzuiveringsregeling** moeten in de wet en in het K.B. van 18 december 1998 *“houdende vaststelling van de regels en barema's tot bepaling van het ereloon, de emolumenten en de kosten van de schuldbemiddelaar”* verduidelijkt worden (o.m. wat is de rol van de schuldbemiddelaar na de totale kwijtschelding? Op welke vergoeding heeft hij/zij dan nog recht?).

→ Dit vereist een aanvulling van art. 1675/13bis Ger.W. en van het K.B. van 18 december 1998 *“houdende vaststelling van de regels en barema's tot bepaling van het ereloon, de emolumenten en de kosten van de schuldbemiddelaar”*.

11. De **begeleidingsdiensten** die instaan voor de opvolging van de opgelegde maatregelen moeten een **statuut** krijgen in de wet (recht op informatieverstopping, recht op tussenkomsten tijdens de procedure,...) en er moet hiervoor een vergoeding voorzien worden. De rechter kan het OCMW/CAW echter niet verplichten om een bepaald engagement op te nemen.
12. Een **vertrouwenspersoon** kan soms nuttig zijn voor het lopend traject teneinde bijstand te verlenen aan de schuldenaar, indien nodig. Het recht hierop en het statuut van zo'n vertrouwenspersoon moeten in de wet ingeschreven worden..
13. In de wet moet ingeschreven worden dat de schuldbemiddelaar, bij het **correct beëindigen van de procedure CSR**, alle partijen (aangetekend) moet aanschrijven met de melding dat de regeling correct werd uitgevoerd. Bij gebreke aan bezwaren/reacties binnen 14 werkdagen, moet hij het dossier dan voorleggen aan de arbeidsrechter. In de wet moet tevens ingeschreven worden dat deze brieven door de schuldbemiddelaar verzonden moeten worden binnen 14 dagen nadat de regeling werd uitgevoerd.
14. In de wet moet ingeschreven worden dat de arbeidsrechtbank verplicht is om een **eindbeschikking** op te maken en deze op te sturen naar de partijen die de beschikking van toelaatbaarheid ontvingen en ook naar de schuldeisers die desgevallend in de loop van de procedure opgedoken zijn. De Centrale voor Kredieten aan Particulieren moet deze werkelijke einddatum opnemen, het is bijgevolg aangewezen om deze eindbeschikking ook aan deze Centrale te bezorgen.
15. Inzake de **vergeten schulden** moet in de wet moet voorzien worden dat deze via een "flexibele" aanpassing van de aanzuiveringsregeling opgevangen kunnen worden. "Flexibel" houdt in dat enkel die vergeten schuldeiser aangeschreven wordt en dus niet opnieuw alle schuldeisers. Deze vergeten schuldeiser krijgt dan natuurlijk ook bezwaarrecht.
→ Dit vereist een aanvulling van art. 1675/14, §2 Ger.W.
16. Inzake de **nieuwe schulden** moet onderstaande **opdeling van prof. E. Dirix** in de wet ingeschreven worden.
 - Boedelschulden, dit zijn de schulden die kaderen binnen het normaal vermogensbeheer en ook de schulden die met toestemming van de rechter werden aangegaan. Deze schulden mogen prioritair betaald worden, buiten de aanzuiveringsregeling om.
 - Schulden die buiten het normaal vermogensbeheer vallen en zonder toestemming van de rechter werden aangegaan. Deze mogen niet betaald worden (tijdens de duur van de procedure).
 - Schulden die ontstaan uit rechtsfeiten die plaatsvinden tijdens de uitvoering van de procedure. Het betreft schulden die ontstaan uit een vordering tot contractuele schadevergoeding wegens wanprestatie van de schuldenaar, schulden die ontstaan uit een delictuele of quasi-delictuele vordering, schulden die ontstaan uit een onverschuldigde betaling of uit een vermogensvermeerdering zonder oorzaak. Schuldeisers van dergelijke schulden worden toegelaten tot de schuldenregeling en delen vanaf dat ogenblik mee, zonder dat vroegere uitkeringen aangetast kunnen worden. Dit leidt normaal tot een herziening van de aanzuiveringsregeling. In geval het een herziening van een minnelijke aanzuiveringsregeling betreft, moet deze door de rechter gebeuren en de nieuwe schuldeiser kan zijn eventuele bezwaren dan laten gelden.
17. Het **K.B. van 18 december 1998** "*houdende vaststelling van de regels en barema's tot bepaling van het ereloon, de emolumenten en de kosten van de schuldbemiddelaar*" moet op een aantal punten **aangepast en/of verduidelijkt** worden (bv. vergoeding voor inkomende of uitgaande betalingen; bv. eenmalige kosten per jaar of voor de hele procedure; bv. vergoeding per schuldeiser of per aangifte; bv. vergoeding volgens het aantal aangiften en niet volgens het aantal schuldeisers; op welke vergoeding kan de schuldbemiddelaar aanspraak maken bij een totale kwijtschelding zonder aanzuiveringsregeling).

→ Dit vereist een aanpassing/aanvulling van het K.B. van 18 december 1998 “*houdende vaststelling van de regels en barema's tot bepaling van het ereloon, de emolumenten en de kosten van de schuldbemiddelaar*”.

18. Voor de behandeling van dossiers collectieve schuldenregeling dient er geïnvesteerd te worden in **voldoende personeel**, vooral ondersteunend personeel.
19. De effecten van de **nieuwe regels inzake het minimale leefgeld** moeten bij alle relevante actoren **bevraagd en geëvalueerd worden** in functie van vragen zoals: bemoeilijken deze regels het bewerkstelligen van een minnelijke aanzuiveringsregeling? Wordt de menselijke waardigheid hierdoor beter gegarandeerd? Zijn er gevallen waarin deze minima eigenlijk te hoog liggen? Hoe wordt de controletaak in hoofde van de rechter in de praktijk opgenomen?
20. Inzake de grote verschillen op het terrein moet het Vlaams Centrum Schuldenlast ondersteuning krijgen van de overheid teneinde als **kenniscentrum de goede praktijken inzake de toepassing van de wet collectieve schuldenregeling te centraliseren en te verspreiden**. Dit kan leiden tot een grotere transparantie over welk beleid op een aantal domeinen wordt gevoerd. Verschillende arrondissementen kunnen zo goede ideeën van elkaar leren kennen en hierdoor geïnformeerd raken. Dit kenniscentrum kan ook overlegmomenten organiseren teneinde pijnpunten bij de toepassing van de wet collectieve schuldenregeling te monitoren.